

Globale forhold driver høje fødevarepriser i Danmark og udlandet

Udviklingen i fødevarepriserne har stor betydning for den prisudvikling, som danskerne oplever i hverdagen. Fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer købes hyppigt og efter faste mønstre, hvilket gør prisændringer tydelige fra uge til uge. Siden 2021 er priserne på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer steget med 32 pct., hvilket er dobbelt så meget som det samlede forbrugerprisindeks. Prisstigningerne har især været markante for kaffe, kakao samt okse- og kalvekød, hvor udbuddet har været begrænset som følge af bl.a. vejrrelaterede produktionsudfordringer og faldende kvægbestand. Samtidig har forbruget af fødevarer været relativt stabilt, hvilket understøtter, at det primært er udbudssiden, der har drevet prisudviklingen.

Skrevet af

Oliver Hammershøj Bentsen
Senior Economist

ohb@nationalbanken.dk
+45 3363 6594

Christoffer Jessen Weissert
Senior Economist

cjw@nationalbanken.dk
+45 3363 6199

Amy Yuan Zhuang
Principal Economist

ayz@nationalbanken.dk
+45 3363 6470

📄 16 sider

De høje prisstigninger på fødevarer trækker inflationen op

Fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer udgør omkring 12 pct. af det samlede nettoprisindeks, men stod i august 2025 for næsten halvdelen af stigningen i den overordnede inflation. Udviklingen i priserne på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer er ikke kun et dansk fænomen, men afspejler i store træk den samme tendens i euroområdet.

Fødevarepriser påvirkes først og fremmest af globale forhold

Prisstigningerne på fødevarer skyldes primært, at udbuddet har været begrænset og ikke har kunnet følge med en stabil efterspørgsel. Presset på markedet skyldes usikkerhed om forsyninger efter coronapandemien, krigen i Ukraine og handelskonflikter. Samtidig er produktionen reduceret globalt på grund af ekstreme vejrforhold relateret til klimaforandringer som fx tørke og oversvømmelser.

Reallønnen er steget trods højere fødevarepriser

Over de seneste tre år er lønningerne fulgt med prisen på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer, men ser man på udviklingen i reallønnen mere generelt, har der været pæn fremgang. Det skyldes både, at lønstigningstakten er taget til, og at der har været afdæmpet eller endda negativ prisvækst i andre forbrugskategorier end fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer.

Hvorfor er det vigtigt?

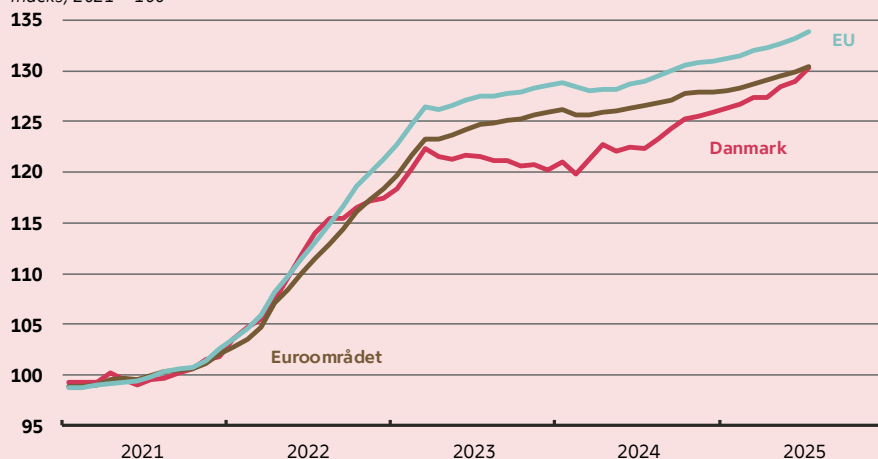
Som Danmarks centralbank er det en af Nationalbankens vigtigste opgaver at bidrage til stabile priser. Fødevarepriser har i den seneste tid haft en betydelig indvirkning på inflationen, og derfor er det vigtigt at analysere udviklingen for at forstå inflationsdynamikken. Samtidig er det vigtigt at sammenligne prisudviklingen i Danmark med andre lande og især euroområdet på grund af fastkurspolitikken.

Hovedfigur

Stigningen i forbrugerprisen på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer er ikke unik for Danmark, men ses bredt i både EU og euroområdet

Forbrugerprisen på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer opgjort med konstante skatter

Indeks, 2021 = 100

Anm.: Forbrugerpriserne er opgjort med konstante skatter, hvilket renser for skatter og afgifter, der pålægges ved det endelige forbrug. Data er sæsonkorrigeret.

Kilde: Eurostat og egne beregninger.

Emner

Inflation og prisudvikling

Danmark og udlandet

International økonomi

01

Høje prisstigninger på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer trækker inflationen op

Fødevarepriserne har det seneste år bidraget væsentligt til den samlede inflation. Selvom fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer kun udgør omkring 12 pct. af det samlede forbrug i nettoprisindekset, stod de i august 2025 for næsten halvdelen af stigningen i den overordnede inflation.¹

Udviklingen i fødevarepriserne fylder meget i husholdningernes opfattelse af, hvad den faktiske inflation er.² Fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer indkøbes hyppigt og efter forholdsvis faste mønstre, hvilket gør prisændringer synlige fra uge til uge. Den høje indkøbsfrekvens og sammenligneligheden på tværs af butikker øger opfattelsen af prisstigningerne og kan få husholdningerne til at overvurdere den overordnede inflation, når fødevarepriserne stiger hurtigt, se figur 1. Det er veldokumenteret internationalt, at husholdningerne lægger stor vægt på højfrekvente køb, når de vurderer inflationen.³

Nettoprisindekset for fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer dækker desuden over en gennemsnitsdansk indkøbskurv. Forbruget varierer dog på tværs af indkomstgrupper, og højere fødevarepriser opleves derfor forskelligt på tværs af husholdninger. Særligt husholdninger med lave indkomster anvender en større andel af deres forbrug på fødevarer og rammes derfor kraftigere af stigende fødevarepriser end andre husholdninger.⁴

Lønningerne er det seneste år steget med omtrent samme hastighed som prisen på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer, men har overhalet den samlede forbrugerprisudvikling, se figur 2. Det har bidraget til en samlet fremgang i reallønnen over de seneste par år. Udviklingen afspejler både, at lønstigningstakten er taget til, og at der har været afdæmpet eller endda negativ prisvækst i andre forbrugskategorier end fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer. For eksempel er forbrugerprisen på energi overordnet set faldet siden energikrisen i 2022-23 og lå i juni på det laveste niveau i 3 år.

Overførselsindkomsterne er derimod steget mere gradvist, se figur 2. Satsreguleringen følger pris- og lønudviklingen med en forsinkelse, hvilket betyder, at købekraften for ydelsesmodtagere faldt relativt mere end lønningerne i den første del af perioden med høj inflation.⁵ Siden er der sket en vis genopretning, men for lavindkomstgrupper, der bruger en større andel af budgettet på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer, kan den seneste stigning i prisen på netop disse varer bidrage til at udhule overførslerne mere relativt til

Fødevarepriserne har på det seneste bidraget markant til inflationen og præger forbrugernes inflationsopfattelse.

¹ Nettoprisindekset viser prisudviklingen renset for skatter og afgifter, der pålægges ved det endelige forbrug, men inkluderer afgifter indlejret i tidligere produktions- og distributionsled.

² Se Abildgren og Kuchler (2019).

³ Se Anesti mfl. (2025), Campos mfl. (2022), D'Acunto mfl. (2019) og Georganas mfl. (2014).

⁴ Se Kuchler mfl. (2023).

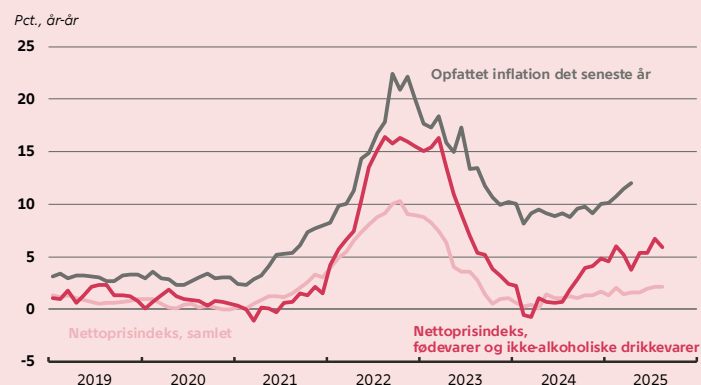
⁵ I tillæg til forsinkelsen i satsreguleringen medfører mindrereguleringen også, at overførslerne selv efter et par år ikke stiger lige så kraftigt som den gennemsnitlige realløn.

andre indkomstgrupper.⁶ Baseret på Nationalbankens seneste prognose forventes overførselsindkomsterne at være på niveau med de generelle forbrugerpriser i 2026, målt i forhold til 2019, se figur 2.⁷

FIGUR 1

Prisstigninger på fødevarer bidrager til en opfattelse af højere inflation

Prisudvikling i nettoprisindeks og den opfattede inflation

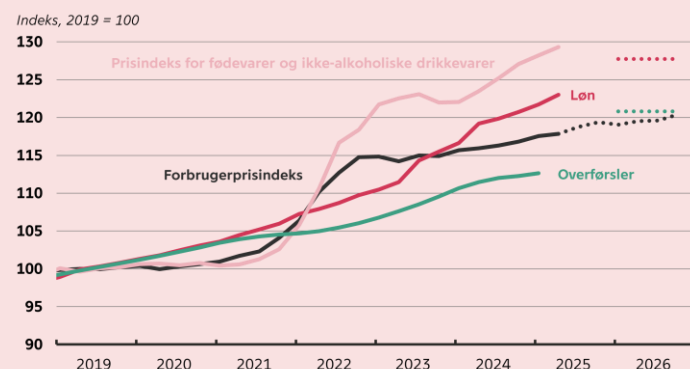

Anm.: Nettoprisindeks viser prisudviklingen renset for skatter og afgifter, der pålægges ved det endelige forbrug, men inkluderer afgifter indlejret i tidligere produktions- og distributionsled. Opfattet inflation er egne beregninger baseret på Danmarks Statistiks mikrodata fra forbrugerundersøgelsen og defineret ud fra spørgsmålet: *Hvordan synes du, priserne er i dag sammenlignet med for et år siden?*

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

FIGUR 2

På trods af stigende fødevarerepriser er reallønnen steget, men overførslerne halter bagefter

Anm.: Løn angiver udviklingen i Dansk Arbejdsgiverforenings lønindeks for industrien. Overførsler er defineret alene ud fra udviklingen i overførsler som følge af satsreguleringerne. Satsreguleringerne stammer fra Økonomitrylselsen og er senest opdateret d. 3. juni 2025. Data er opgjort på kvartalsbasis og er sæsonjusteret.

Kilde: Danmarks Statistik, Økonomitrylselsen og egne beregninger.

Priserne på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer steg kraftigt i 2022 og er igen taget til over det seneste halvandet år

Siden 2021 er priserne på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer steget med 32 pct. i Danmark, hvilket er dobbelt så meget som stigningen i det samlede nettoprisindeks på knap 16 pct., se figur 3.

Priserne på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer begyndte især at stige i løbet af 2021 som led i den generelle inflationsbølge, som var forårsaget af coronapandemiens eftervirkninger, forsyningskædeproblemer og især Ruslands invasion af Ukraine, der sendte de globale priser yderligere i vejret.⁸ Da disse forhold delvist var udtryk for midlertidige stød, aftog priserne i løbet af 2023.

Siden begyndelsen af 2024 er priserne på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer igen steget med ca. 8 pct., mens det samlede forbrugerprisindeks kun er steget med 2,7 pct.⁹ Stigningerne dækker over store forskelle mellem

⁶ Det er værd at bemærke, at personer på overførselsindkomster typisk også bruger en større andel af deres budget på energi, og det markante fald i energipriserne siden 2023 har derfor isoleret set bidraget til at løfte deres reale købekraft mere, end hvis forbrugssammensætningen havde været gennemsnitlig.

⁷ Se Danmarks Nationalbank (2025).

⁸ Ruslands invasion i Ukraine bidrog direkte til stigende fødepriser, da krigen ramte to centrale eksportører af landbrugsvarer. Effekten var særligt markant i Europa, hvor afhængigheden af import fra regionen er høj, men påvirkningen mærkedes også globalt. Samtidig steg energi- og transportomkostningerne, hvilket yderligere løftede fødevarerepriserne. Se FAO (2025b).

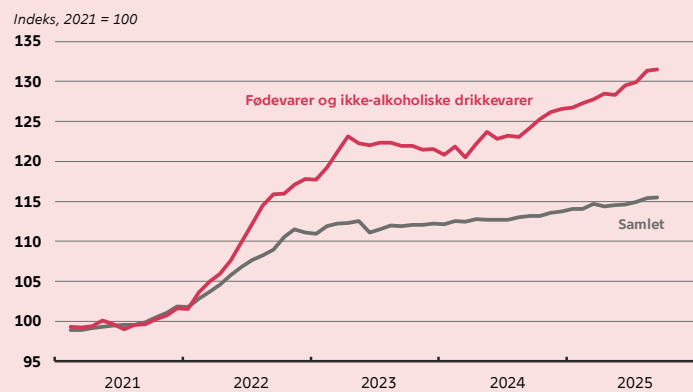
⁹ Prisstigningstakterne er beregnet på baggrund af sæsonjusterede nettoprisindeks. Hvis der ikke tages højde for sæsonudsving, er prisindekset for fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer steget med ca. 10 pct., mens det samlede prisindeks er steget med 3,5 pct. siden januar 2024.

produktgrupper. Priserne er særligt steget på kakao, chokolade, kaffe, mejeriprodukter og kødprodukter, mens prisudviklingen for andre fødevarergrupper har været mere moderat, se figur 4. Regeringens forslag om at nedsætte afgift på bl.a. kaffe og chokolade vil give en engangseffekt på priseniveauet, men de underliggende faktorer for prisudviklingen på kaffe og chokolade vil fortsat være uændrede.¹⁰

FIGUR 3

Priserne på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer steg kraftigt i 2022 og er igen taget til

Samlet nettoprisindeks for fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer

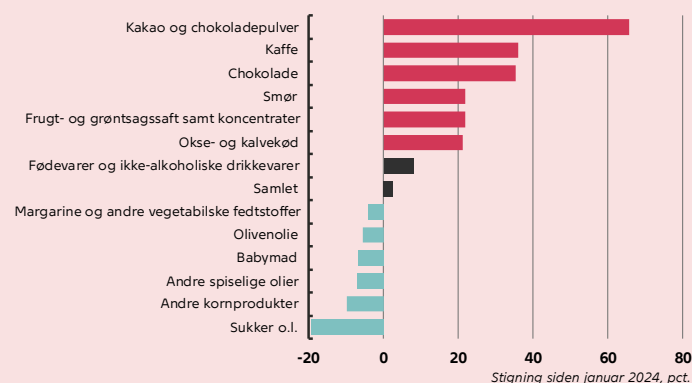

Anm.: Data er sæsonjusteret.
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

FIGUR 4

Siden starten af 2024 er især kakao, chokolade, kaffe, mejeri- og kødprodukter steget betydeligt i pris

Nettoprisindeks for underkategorier af fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer

Anm.: Figuren viser prisudviklingen for det samlede nettoprisindeks, for fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer og for de 12 underkategorier inden for fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer, der siden januar 2024 har haft de største stigninger og fald. Data er sæsonjusteret.
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Priser på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer er steget i hele EU

Siden begyndelsen af 2024 er fødevarepriserne i Danmark steget betydeligt mere end i sammenlignelige lande og EU som helhed. Det skal dog ses i lyset af, at priserne på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer steg kraftigt i EU under inflationskrisen i 2022 og begyndelsen af 2023, mens stigningerne dengang var mindre i Danmark, se figur 5.

Der er en række potentielle forklaringer på forskellene mellem Danmark og sammenlignelige lande. For det første kan de forsinkede danske prisstigninger skyldes, at danske dagligvarekæder i første omgang har absorberet en del af stigningen i producentpriserne i stedet for at sende dem videre til forbrugerne. Udviklingen kan være en forklaring på de lavere bruttoavancer set i Danmark sammenlignet med andre EU-lande. De lavere danske bruttoavancer kan dog også skyldes en hårdere indenlandsk priskonkurrence.¹¹ For det andet kan forskellene skyldes, at der er forskel på dataindsamlingsmetoder på tværs af lande. I Danmark indsamler Danmarks Statistik oplysninger om fødevarepriser og ikke-alkoholiske drikkevarer ved brug af stregkodedata frem for listepriser, som er normen i EU.¹² For eksempel tager stregkodedata i højere grad højde for tilbudsvare, som danskerne i stigende grad købte under inflationskrisen.¹³

¹⁰ Se Danmarks Nationalbank (2025).

¹¹ Se Dansk Erhverv (2025).

¹² Se Konkurrence- og forbrugerstyrelsen (2024).

¹³ Se Landbrug & Fødevarer (2025).

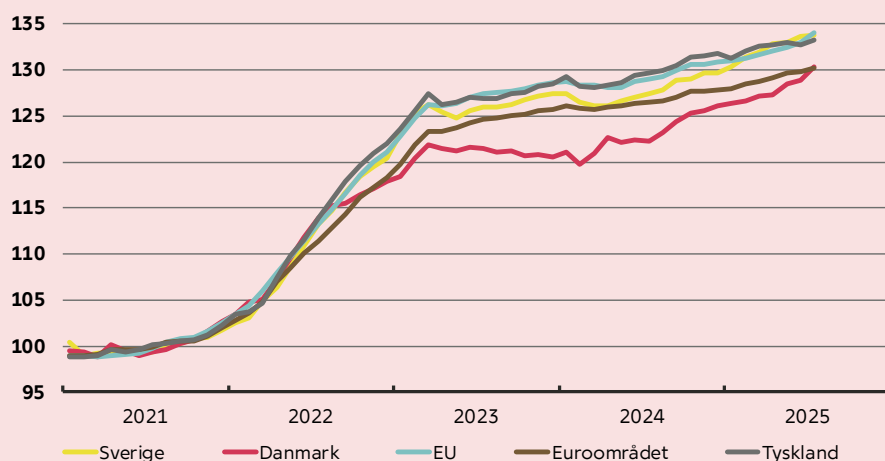
De stigende fødevarepriser er ikke et særskilt dansk fænomen, men afspejler en bredere tendens i hele EU.

FIGUR 5

Stigningen i prisen på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer er ikke kun et dansk fænomen

Forbrugerprisen på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer opgjort med konstante skatter

Indeks, 2021 = 100

Anm.: Data er sæsonkorrigeret.

Kilde: Eurostat og egne beregninger.

Fødevarerpriser er normalt højere i lande med højt velstandsniveau

Selvom prisstigningerne har været lavere i Danmark end i landene omkring os, er prisniveauet stadig højere. For at kunne sammenligne prisniveauer på tværs af lande anvendes købekraftspariteter, PPP, som omregner værdier til en fælles købekraftsbaseret valuta og tager højde for forskelle i prisniveauer og valutakurser. PPP fjerner imidlertid ikke den underliggende sammenhæng mellem velstand og priser: Forbrugerpriseniveauet er generelt højere i økonomier med høj velstand, se figur 6. Sammenhængen kan forklares ved, at højere produktivitet og indkomster over tid øger lønningerne og dermed prisniveauet, især for varer og tjenester, der ikke handles på tværs af grænser og dermed er mindre konkurrenceudsatte.¹⁴

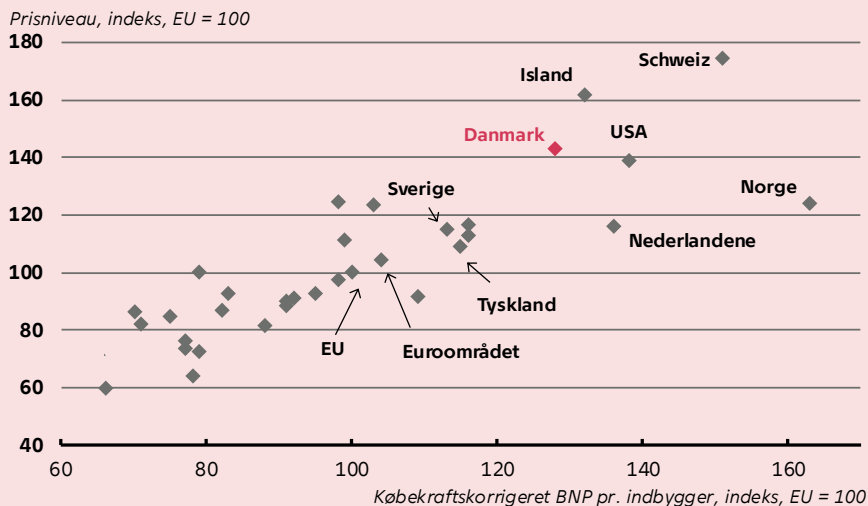
Det samlede prisniveau i Danmark ligger over gennemsnittet i euroområdet, mens velstanden også er højere. Det samme gælder fødevarer, hvor de danske priser i 2024 var 17 pct. højere end niveauet i euroområdet. I de seneste 10-15 år har stigningen i det danske prisniveau dog været mere afdæmpet end i euroområdet. Det kan afspejle dels priskonvergens, dels at lønstigningerne herhjemme efter finanskrisen har været mere moderate end i euroområdet.¹⁵

¹⁴ Denne mekanisme er kendt som Balassa-Samuelson-effekten. For en uddybning, se fx Asea og Corden (1994).

¹⁵ Se Jensen (2025).

FIGUR 6

Tæt sammenhæng mellem prisniveau og velstand blandt EU-lande

Anm.: Y-aksen angiver prisniveau målt ved forbrugerpriser i købekraftsparitet i forhold til EU. X-aksen angiver BNP pr. indbygger målt i købekraftsparitet, PPP, i forhold EU. Hældningskoefficient i regressionslinjen er signifikant forskellig fra nul ved et signifikansniveau på 1 pct.

Kilde: Eurostat.

Priserne på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer påvirkes af globale forhold

De seneste års prisstigninger på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer skyldes overvejende, at udbuddet har været svagt, mens efterspørgslen har været mere stabil. Ubalancen mellem udbud og efterspørgsel har bl.a. været udtalt på råvaremarkederne for kaffe, kakao og okse- og kalvekød. Råvareprisen på disse tre varekategorier er udslagsgivende for forbrugerpriserne på henholdsvis kaffe, chokolade og okse- og kalvekød. I august udgjorde prisstigninger inden for disse tre varekategorier næsten halvdelen af den samlede inflation i nettoprisindekset for fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer. Derfor er disse varegrupper særligt interessante.

Årsagerne til de markante prisstigninger på kaffe, chokolade og okse- og kalvekød er i udgangspunktet særskilt for hver af de tre varetyper. Indledningsvist kan det dog bemærkes, at en række forhold generelt set har påvirket priserne, herunder navnlig at de senere år har været præget af betydelig usikkerhed og ustabile forhold omkring forsyningerne i kølvandet på coronapandemien, Ruslands invasion af Ukraine og tiltagende handelskonflikter.¹⁶ Derudover har ekstreme vejrforhold relateret til klimaforandringer, såsom tørke og oversvømmelser, globalt set påvirket produktionen negativt.¹⁷

Prisstigningerne på oksekød kan i overvejende grad knyttes til en kombination af stigende efterspørgsel, især fra Kina og USA, og et markant fald i kvægbestanden på tværs af regioner, navnlig i USA og i Europa.^{18,19} I USA er kvægbestanden reduceret betydeligt siden 2021 og ligger i 2025 på det laveste

De seneste prisstigninger på fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer skyldes primært en ubalance mellem udbud og efterspørgsel, især for oksekød, kaffe og kakao.

¹⁶ Se FAO (2025a).

¹⁷ Se Kotz mfl. (2025).

¹⁸ Se FAO (2025b).

¹⁹ Se Europa-Kommissionen (2025b).

niveau siden 1960, se figur 7. Faldet skyldes bl.a. høje afregningspriser i 2021-22, som førte til øget slagtning af kvier og køer. Genopbygning tager tid, da producenter skal tilbageholde kviekalve, som tidligst giver slagtedyr efter ca. 3 år. Derfor reagerer udbuddet langsomt, selv ved høje priser.²⁰ De kommende år forventes kvægbestanden at vokse gradvist i USA, hvilket kan betyde lavere priser på sigt, se figur 7. Faldet i kvægbestanden i Europa kan bl.a. skyldes, at udsigt til lavere kødforbrug i EU og pres på kvægsektoren på grund af klima- og miljøkrav giver mindre incitament til at opretholde store besætninger.²¹ I Danmark er kvægbestanden faldet støt i næsten 20 år. Det skyldes primært, at kvæg hovedsageligt bruges som malkekøer. Omkring 80 pct. af produktionen i Danmark af okse- og kalvekød stammer således fra malkekøer. Med stigende mælkeydelse pr. ko er færre køer nødvendige for samme mælkemængde, hvilket reducerer antallet af dyr til slagtning.²²

FIGUR 7

I USA har kvægbestanden taget et kraftigt dyk siden 2021

Udvikling i kvægbestanden i USA og den globale råvarepris på okse- og kalvekød

Anm.: Stiplet linje viser U.S. Department of Agriculture's fremskrivning for kvægbestanden i USA.
Råvareprisen på okse- og kalvekød er et gennemsnit af EU's landsbrugsmarkedspriser for køer, slagtekvæg, stude, ungvæg og ungtyre.
Kilde: USDA og Europa-Kommissionen.

Den globale kaffeproduktion har været under pres de seneste år, især som følge af tørke og frost i Brasilien i 2021. Som verdens største producent har Brasilien stor betydning for det samlede udbud, og de ekstreme vejrforhold har ført til lavere produktion på verdensplan, se figur 8. Samtidig har efterspørgslen været stabilt voksende, hvilket har forstærket ubalancen mellem udbud og efterspørgsel og løftet priserne betydeligt.²³ Kaffeproduktionen forventes gradvist at blive genoprettet efter det kraftige fald i 2025, se figur 8, hvilket kan bidrage til at dæmpe prispresset, hvis de globale vejrforhold og markedsbalancen udvikler sig gunstigt.

²⁰ Se USDA Economic Research Service (2025).

²¹ Se Europa-Kommissionen (2025a).

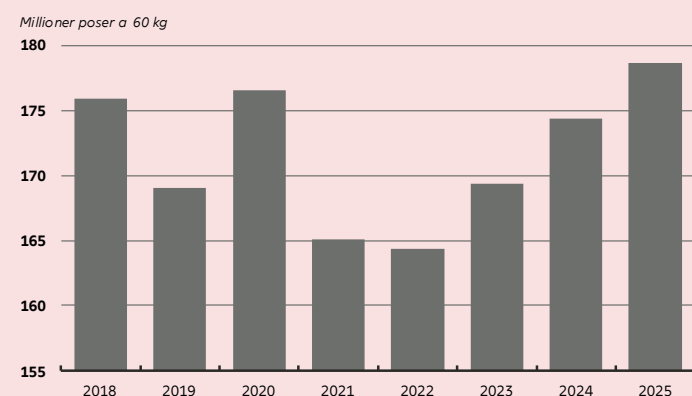
²² Se Danmarks Statistik (2025).

²³ Se Verdensbanken (2025).

Siden 2021 har det globale udbud af kakao ikke kunnet følge med efterspørgslen. Især i Vestafrrika, hvor hovedparten af verdens kakao produceres, er produktionen faldet på grund af sygdomme i kakaoplanterne, ugunstige vejrforhold og lavere investeringer i landbruget.²⁴ Efterspørgslen efter kakao er også aftaget, men har tilpasset sig langsommere end det faldende udbud, se figur 9. Denne forskydning har skabt en markant ubalance på verdensmarkedet og resulteret i kraftige prisstigninger.

FIGUR 8

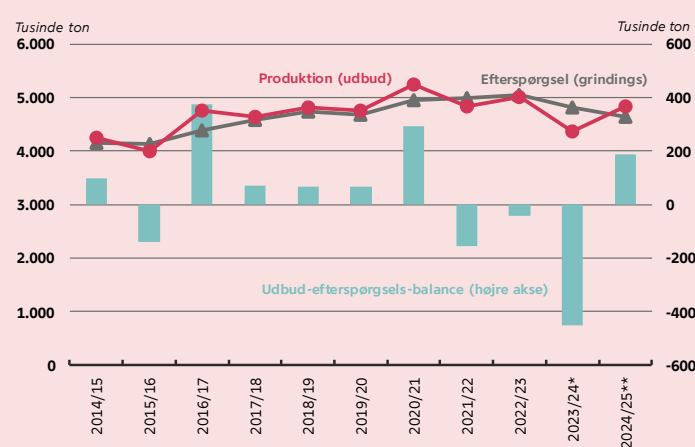
Den globale kaffeproduktion er først nu normaliseret efter et vejrbetinget fald i 2021-22

Kilde: U.S. Department of Agriculture, USDA.

FIGUR 9

Det globale udbud af kakao har ikke kunnet følge med efterspørgslen siden 2021

Anm.: *2023/24 bygger på skøn. ** 2024/25 er en fremskrivning fra den internationale kakaoorganisation, ICCO.

Kilde: Den Internationale Kakaoorganisation og egne beregninger.

Forbrugerpriser på fødevarer følger råvarepriserne for fødevarer

Udviklingen i forbrugerpriserne hænger tæt sammen med bevægelserne i råvarepriserne for fødevarer, se figur 10. Forsyningskæden kan overordnet beskrives som en værdikæde fra råvarepriser (fx landmandens pris) til producentpriser (fx forarbejdning, slagtning, forpakning) og videre til forbrugerpriser. Når råvarepriserne stiger, vil det typisk slå igennem i værdikæden og løfte forbrugerpriserne.²⁵

Forbrugerpriserne følger dog sjældent råvarepriserne 1 til 1, og udsving i råvarepriserne videreføres ikke altid i samme omfang, se figur 10. Det skyldes bl.a., at detailpriserne afspejler langt mere end selve råvaren. Fra gård til butik tilføjes bl.a. omkostninger til forarbejdning, transport, emballage, energi og løn, som ikke ændrer sig i takt med råvarepriserne. Hertil kommer, at forbrugerpriserne ofte reagerer med forsinkelse, bl.a. fordi producenter og detailled arbejder med længerevarende kontrakter.²⁶ Det kan derfor tage tid, før prisændringer på råvarer slår igennem til forbrugerpriserne – og nogle gange kun med delvist gennemslag.

Modelberegninger indikerer, at en stigning i råvarepriserne for okse- og kalvekød på 1 pct. generelt vil føre til en samlet stigning i forbrugerprisinflation

Store stigninger i råvarepriserne forplanter sig hurtigere og mere markant til forbrugerpriserne.

²⁴ Se Verdensbanken (2025).

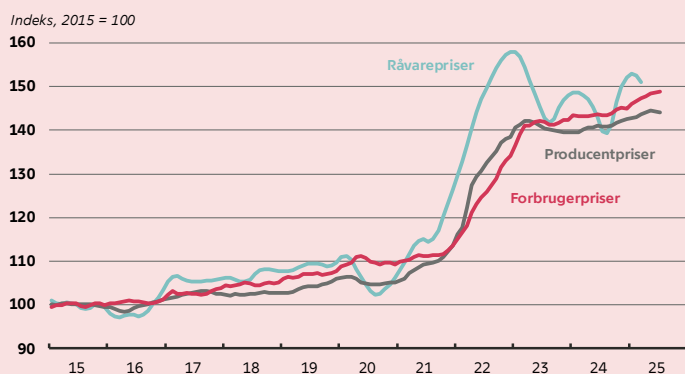
²⁵ Se Europa-Kommissionen (2025b) og næste afsnit.

²⁶ Se Europa-Kommissionen (2009).

på okse- og kalvekød med 0,6 pct., når den fulde effekt har materialiseret sig efter omkring 8-12 måneder, se figur 11.²⁷ Gennemslaget er dog betydeligt større og hurtigere ved meget store prisstigninger, hvor stigninger i råvarepriserne typisk slår 1 til 1 igennem og allerede efter 4 måneder.²⁸

FIGUR 10

De seneste år var præget af betydelige udsving i både råvare- og forbrugerpriser på kød

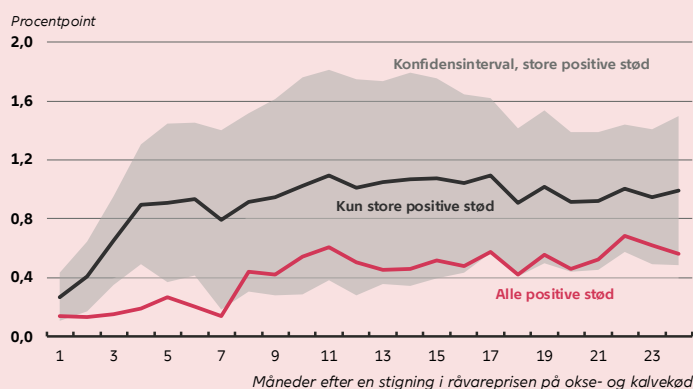
Anm.: Figuren viser råvarepriser, producentpriser og forbrugerpriser på fødevarer i EU. Forbrugerpriserne er opgjort med konstante skatter, der renser for effekterne af skatter og afgifter.

Kilde: Eurostat.

FIGUR 11

Prisgennemslaget til forbrugerpriserne er hurtigere og større, når råvarepriserne stiger kraftigt

Samlet ændring i forbrugerinflationen på okse- og kalvekød som følge af en stigning på 1 pct. i råvareprisen på okse- og kalvekød

Anm.: Linjerne angiver de kumulative ændringer i forbrugerprisen på okse- og kalvekød som følge af en stigning på 1 pct. i råvareprisen på okse- og kalvekød. Der ses på to slags stød: 1) alle positive stød til råvareprisen siden 2000; 2) alle positive stød til råvareprisen, der kun forplanter sig gennem fødevarekæden, hvis de er store nok til at opveje de eventuelle prisfald, der er sket i de foregående 12 måneder, se Hamilton (1996). Beregningerne er foretaget ved en dynamisk korrelationsanalyse (en såkaldt local projection model) på baggrund af månedligt data fra januar 2000 til juli 2025. Der kontrolleres for sæson, og der anvendes 12 lags i modellen. Konfidensbåndet angiver 90-pct.-intervallet.

Kilde: Danmarks Statistik, Europa-Kommissionen og egne beregninger.

Prisniveauet for varer, der har bidraget mest til fødevareinflationen, ventes at forblive højt, mens klimaforandringer øger risikoen for udsving

Prisstigninger på kaffe, chokolade og okse- og kalvekød har været blandt de mest markante inden for fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer det seneste år. Kaffepriserne er steget med 33 pct., chokolade med 15 pct., og okse- og kalvekød med 22 pct. Disse kraftige stigninger har haft en væsentlig indflydelse på den samlede fødevareinflation i august 2025, hvor nettoprisindekset for fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer steg med 5,9 pct. sammenlignet med året før. Udviklingen i priserne på netop disse varegrupper kan give en indikation af, om de fortsat vil være blandt de vigtigste drivkræfter bag prisudviklingen for fødevarer fremadrettet.

Futurespriserne på råvarer indikerer, at prisniveauet for kaffe, chokolade og okse- og kalvekød vil forblive højt på kort sigt, og enkelte steder kan stige

²⁷ Beregningerne er foretaget ved en dynamisk korrelationsanalyse (en såkaldt local projections model). Ideen er at estimere, hvad ændringer i råvareprisen på fødevarer i dag betyder for forbrugerpriserne på fødevarer i fremtiden.

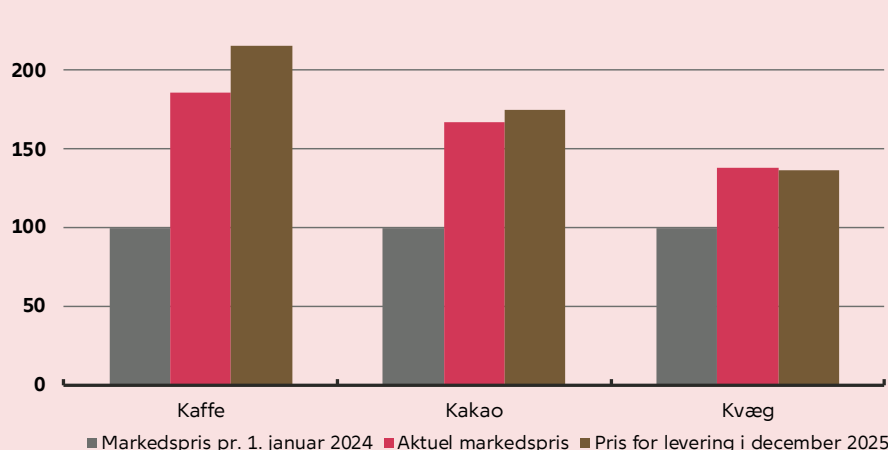
²⁸ I beregningerne anses en prisstigning på råvarer som usædvanligt stor, hvis den opvejer eventuelle prisfald, der er sket i de foregående 12 måneder. Se Hamilton (1996).

yderligere, se figur 12. Internationale organisationer tegner det samme billede og forklarer forventningen primært med, at udbuddet kun vil stige gradvist, se fx figur 7 for okse- og kalvekød.²⁹

FIGUR 12

Markedsforventningerne peger på fortsat høje priser for kaffe, kakao og kvæg i de kommende måneder

Indeks, 1. januar 2024 = 100
250

Anm.: Prisen for levering i december 2025 er baseret på de aktuelle futurespriser for råvarer.

Kilde: Intercontinental Exchange, Chicago Mercantile Exchange og egne beregninger.

Generelt har vejrforholdene indtil videre i 2024/25 været favorable for produktionen på tværs af flere fødevarer kategorier.³⁰ Ser man specifikt på forventningerne til kaffeproduktionen i 2025/26, er de generelt positive, hvilket bl.a. kan knyttes til øget produktion i Vietnam, Indonesien og Etiopien.³¹ Kakaoproduktionen forventes også at stige som følge af forbedrede vejrforhold.³² I takt med at produktionen gradvist normaliseres, vurderes prispresset at kunne aftage over tid. Tempoet vil dog variere mellem varegrupper, og usikkerheden er betydelig, ikke mindst på grund af vejrforhold og klimarelaterede risici.

Vejrforhold spiller en central rolle i produktionen af fødevarer og derfor for både prisudviklingen og udsvingene i fødevarepriser fremadrettet. I takt med at klimaforandringer intensiveres, stiger risikoen for flere ekstreme vejrhændelser som hedeølger, tørke og oversvømmelser. Sådanne hændelser kan reducere landbrugsproduktionen globalt og skabe betydelige forstyrrelser i forsyningskæderne for føde- og drikkevarer.³³ Det øger ikke blot risikoen for markante prisstigninger, men også for større og mere uforudsigelige udsving i råvarepriserne, som efterfølgende slår igennem i forbrugerpriserne.³⁴ Vedvarende høje og svingende fødevarepriser kan desuden påvirke den

**Klimaforandringer
øger risikoen for
ekstreme vejrforhold,
der kan skabe
større udsving i
fødevarepriserne.**

²⁹ Se Europa-Kommissionen (2025b), OECD/FAO (2025) og Verdensbanken (2025).

³⁰ Se Europa-Kommissionen (2025b).

³¹ Se USDA (2025), Verdensbanken (2025) og figur 8.

³² Se bl.a. Verdensbanken (2025) og figur 9.

³³ Se Verdensbanken (2025).

³⁴ Se Papsø (2025).

opfattede inflation blandt husholdningerne og dermed sætte sig i deres inflationsforventninger.

Litteratur

Abildgren, Kim og Andreas Kuchler (2019), Revisiting the inflation perception conundrum, *Danmarks Nationalbank Working Paper*, nr. 144, november.

Anesti, Nikoleta, Vania Esady og Matthew Naylor (2025), Food prices matter most: sensitive household inflation expectations, *Bank of England Staff Working Paper*, nr. 1125, maj.

Asea, Patrick K. og W. Max Corden (1994), The Balassa-Samuelson model: an overview, *Review of International Economics*, vol. 2(3), side 191-200.

Campos, Chris, Michael McMain og Mathieu Pedemonte (2022), Understanding which prices affect inflation expectations, *Federal Reserve Bank of Cleveland Economic Commentary*, nr. 6, april.

D'Acunto, Francesco, Ulrike Malmendier, Juan Ospina og Michael Weber (2019), Exposure to daily price changes and inflation expectations, *NBER Working Paper*, nr. 26237, september.

Danmarks Nationalbank (2025), Svagere verdenshandel dæmper væksten i Danmark, *Danmarks Nationalbank Analyse (Udsigter for dansk økonomi)*, nr. 23, september.

Danmarks Statistik (2025), Kvæg- og svinebestanden er faldet 9 pct. på ti år, *Nyt fra Danmarks Statistik*, nr. 29, februar.

Dansk Erhverv (2025), *Stigende fødevarepriser er ikke lig øget profit for dagligvarekæderne*, nr. 77, august.

Europa-Kommissionen (2009), Analysis of price transmission along the food supply chain in the EU, *Commission Staff Working Document*, oktober.

Europa-Kommissionen (2025a), EU agricultural outlook 2024-2035, *Agriculture and rural development*, januar.

Europa-Kommissionen (2025b), Short-term outlook for EU agricultural markets in 2025, *Agriculture and rural development*, juli.

FAO (2025a), State of food security and nutrition in the world 2025: Global crises and food price volatility, *United Nations News*, juli.

FAO (2025b), World Food Situation, FAO Food Price Index, www.fao.org/worldfoodsituation/foodpricesindex, besøgt 18.09.2025.

Georganas, Sotiris, Paul J. Healy og Nan Li (2014), Frequency bias in consumers' perceptions of inflation: An experimental study, *European Economic Review*, vol. 67, side 144-158.

Hamilton, James D. (1996), This is what happened to the oil price-macroeconomy relationship, *Journal of Monetary Economics*, vol. 38(2), side 215-220.

Jensen, Rasmus Mose (2025), Højt priseniveau bidrager til lavere inflation i Danmark end i euroområdet, *Danmarks Nationalbank Analyse*, nr. 5, marts.

Konkurrence- og forbrugerstyrelsen (2024), *Prisniveauet i Danmark*, november.

Kotz, Maximilian, Markus G. Donat, Tom Lancaster, Miles Parker, Pete Smith, Anna Taylor og Sylvia H. Vetter (2025), Climate extremes, food price spikes, and their wider societal risks, *Environmental Research Letters*, vol. 20(8), 081001.

Kuchler, Andreas, Tobias Renkin og Christoffer Jessen Weissert (2023), Ulighed i inflationen i Danmark, *Danmarks Nationalbank Economic Memo*, nr. 5, juni.

Landbrug & Fødevarer (2025), *Tilbageholdenhed, tilbudsjagt og opsparing præger forbruget*, februar.

OECD/FAO (2025), *OECD-FAO Agricultural Outlook 2025-2034*, juli.

Papsø, Sarah Hjortshøj (2025), Globale temperaturer og inflation: Et mere volatilt og mindre homogent inflationspres på tværs af lande, *Danmarks Nationalbank Economic Memo*, nr. 1, april.

United States Department of Agriculture (2025), *Coffee: world markets and trade*, juni.

United States Department of Agriculture, Economic Research Service (2025), *Livestock Production Cycles Affect Long-Term Price Outlook for Cattle, Hogs, and Chickens*.

Verdensbanken (2025), *Commodity markets outlook*, april.

Må vi sende dig *nyheder* fra Nationalbanken?

Få besked om vores nyeste udgivelser
direkte i din indbakke.

Læs mere om vores nyhedsservice
og tilmeld dig på nationalbanken.dk/da/nyhedsservice,
eller scan QR-koden.

Du kan også få vores nyheder som RSS-feeds.
Læs mere på nationalbanken.dk/da/rss-feeds.

Publikationer

NYT

Nyt er en appetitvækker, der giver et hurtigt indblik i en af Nationalbankens længere publikationer. Nyt er for dig, der har brug for et let overblik og godt kan lide en tydelig vinkling.

STATISTIKNYHED

Statistiknyheder sætter fokus på de nyeste tal og tendenser i Nationalbankens statistikker. Statistiknyheder henvender sig til dig, der vil have hurtig indsigt i aktuelle finansielle data.

RAPPORT

Rapporter er en tilbagevendende beretning om Nationalbankens arbejdsområder og virksomhed. Her finder du bl.a. Nationalbankens årsrapport. Rapporter er for dig, der har brug for en status og opdatering på den forgangne periode.

ANALYSE

Analyser fokuserer på aktuelle emner, som er særligt relevante for Nationalbankens formål. Analyser kan også indeholde Nationalbankens anbefalinger. Her finder du bl.a. vores prognose for dansk økonomi og vores vurdering af den finansielle stabilitet. Analyser henvender sig til dig, der har en bred interesse for økonomiske og finansielle forhold.

ECONOMIC MEMO

Economic Memo giver indblik i det analysearbejde, som Nationalbankens ansatte er i gang med. Economic Memo indeholder fx baggrundsanalyser og metodebeskrivelser. Economic Memo henvender sig primært til dig, der i forvejen har kendskab til økonomiske og finansielle analyser.

WORKING PAPER

Working Paper præsenterer forskningsarbejde fra både ansatte i Nationalbanken og vores samarbejdspartnere. Working Paper henvender sig primært til dig, som er fagperson, og til dig med interesse for forskning inden for centralbankvirksomhed samt økonomi og finans i bredere forstand.

Analysen består af en dansk og engelsk version. I tilfælde af tvivl om oversættelsens korrekthed gælder den danske version.

Danmarks Nationalbank
Langelinie Allé 47
2100 København Ø
+45 3363 6363

Redaktionen er afsluttet 18. september 2025

**DANMARKS
NATIONALBANK**